

RAPORT

III EDYCJA

Manifest Gmin Przyjaznych Pszczołom

Inicjatywa organizowana w ramach IX edycji programu
„Z Kujawskim pomagamy pszczołom”
2019

SPIS TREŚCI

1. Słowo wstępne	3
• Agnieszka Jastrzębska, ZT Kruszwica S.A.	4
• Kasia Dytrych, ekspertka programu „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”	5
2. Manifest Gmin Przyjaznych Pszczołom	6
3. Podsumowanie akcji	8
4. Opis wybranych inicjatyw na rzecz ochrony pszczół	15
5. Lista gmin sygnatariuszek	30
6. Program „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”	39

Redakcja i wydawca:
ZT Kruszwica S.A.

Źródło zdjęć i materiałów w opisach gmin:
materiały własne gmin

Źródło pozostałych zdjęć:
Shutterstock: I okładka, str. 6, 8, 30, 39
Marta Szczypek: str. 3
Pixabay: str. 15
Kasia Dytrych: IV okładka

Rok wydania:
2019

SŁOWO WSTĘPNE

ZT Kruszwica S.A.

Szanowni Państwo,

to już trzeci rok naszej współpracy z samorządami w ramach inicjatywy „Manifest Gmin Przyjaznych Pszczołom”, która jest częścią realizowanego od dziewięciu lat programu „**Z Kujawskim pomagamy pszczołom**”.

Od dawna uważnie śledzimy działania gmin i cieszy nas, że coraz więcej samorządów angażuje się w poprawę warunków życia owadów zapylających. Szczególnie, że wiele z tych inicjatyw to dobrze przemyślane i długofalowo zaplanowane prace. Co więcej, biorą w nich udział całe społeczności lokalne – od przedszkolaków i uczniów, przez różne organizacje pozarządowe i organizacje pożytku publicznego wspierane przez lokalny samorząd, po grupy mieszkańców z osiedli, dzielnic czy sołectw.

Mamy nadzieję, że działania na rzecz ochrony pszczół i osiągnane przez gminy sygnatariuszki Manifestu Gmin Przyjaznych Pszczołom społeczno-edukacyjne efekty, będą inspiracją dla pozostałych samorządów, tak jak są inspiracją dla nas – twórców programu „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”. Rozwijamy go, by jak najlepiej służył wszystkim naszym interesariuszom.

Bardzo dziękujemy 269 gminom, które w tym roku podpisały Manifest. Doceniamy wszystkie inicjatywy. Jesteśmy przekonani, że łąki kwietne, „stołówki” dla pszczół utworzone na skwerach, w ogrodach i na balkonach mieszkańców, domki dla owadów zapylających, jak też wiele innych działań, przyczyniły się do poprawy warunków życia tych pożytecznych owadów. To dzięki Wam możemy efekty tych inicjatyw opisać w niniejszym raporcie i zachęcać, by w przyszłym roku było ich jeszcze więcej, w całej Polsce.

Agnieszka Jastrzębska

Marketing Manager

ZT Kruszwica S.A.

Ekspert programu „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”

Szanowni Państwo,

o potrzebie ochrony pszczoł, nie tylko miodnych, ale także pozostałych gatunków jak trzmiel czy pszczoły samotnice, mówi się coraz więcej i co ważniejsze – podejmuje się coraz więcej realnych działań. Pszczoła jest dla nas ludzi, ale też dla środowiska, gatunkiem kluczowym. To owadom zapylającym zawdzięczamy coroczne plony i produkty, bez których nie potrafimy już żyć.

Gminy odgrywają kluczową rolę w zapewnieniu pszczołom odpowiednich warunków życia – zadbania o ich bazę pokarmową, czyli roślinność bogatą w nektar i pyłek oraz miejsca do gniazdowania.

Samorządy dysponują terenami, z których na co dzień korzystają mieszkańcy, ale które równocześnie mogą być cenne dla pszczoł. Łąki kwietne na niezagospodarowanych do tej pory obszarach, parki, skwery i ulice obsadzone roślinami przyjaznymi pszczołom – kwitnące i pachnące będą cieszyć wszystkich. W wielu gminach właśnie takie miejsca wyposażono w edukacyjne tablice o owadach zapylających, a mieszkańcy mieli swój udział w nasadzeniach.

Edukacja i angażowanie mieszkańców to także rola samorządów. Przeglądając tegoroczne deklaracje gmin sygnatariuszek Manifestu Gmin Przyjaznych Pszczołom po raz kolejny mogłam dostrzec, jak ogromny potencjał mają gminy, by chronić pszczoły i środowisko. Planują i realizują długofalowe działania, których istotnym elementem jest współpraca z lokalną społecznością – integrowanie jej, zachęcanie i inspirowanie do wspólnych inicjatyw na rzecz owadów zapylających.

Jako przyrodniczka chciałabym, aby liczba polskich gmin, które dostrzegają tę kluczową rolę pszczoł w środowisku i naszym życiu, była z roku na rok coraz większa. Abyśmy wspólnymi siłami zapewniali pszczołom jak najlepsze warunki do życia i do zapylania!

Kasia Dytrych

przyrodniczka, ekspertka programu „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”

MANIFEST GMIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM

Manifest Gmin Przyjaznych Pszczołom

PREAMBUŁA

W Polsce występuje ponad **470 gatunków pszczoł**, z czego aż **222 to gatunki zagrożone wyginięciem**. Najważniejszą rolą pszczoł w przyrodzie jest zapylanie roślin. Szacuje się, że dzięki ich pracy powstaje **trzy czwarte światowej produkcji żywności**. Zawdzięczamy im aż **4 tys. odmian warzyw i owoców**.

W ostatnich latach obserwujemy wyraźny spadek liczebności owadów zapylających. Zdaniem naukowców zjawisko to ma kilka przyczyn, jednak podstawową jest degradacja środowiska naturalnego.

Zachowanie różnorodności biologicznej, czyli bogactwa form życia na Ziemi, ma ogromne znaczenie dla pszczoł. Aby znaleźć pokarm i przetrwać, pszczoły potrzebują różnorodnych siedlisk i gatunków roślin. Jednocześnie same przyczyniają się do zachowania bioróżnorodności, bo jako **owady zapylające odgrywają ogromną rolę w rozmnażaniu roślin i odżywianiu zwierząt**. Zubożenie ekosystemów oznacza zatem zagrożenie nie tylko dla pszczoł, ale także dla innych gatunków zwierząt i roślin, a tym samym dla człowieka.

MANIFEST

ŚWIADOMI PROBLEMU WYMIERANIA PSZCZOŁ CHCEMY REALNIE MU PRZECIWDZIAŁAĆ I DEKLARUJEMY, ŻE:

- Na terenie gminy założymy Miejsca Przyjazne Pszczołom, czyli takie, gdzie owady zapylające będą mogły znaleźć pokarm oraz schronienie. W miejscach tych będziemy sadzić rośliny pyłkodajne i nektarodajne, dobrane tak, aby okresy ich kwitnienia zapewniały ciągłość pożywienia dla pszczoł.
- Dołożymy starań, aby przy pielęgnacji terenów zielonych należących do gminy stosować naturalne nawozy i środki ochrony roślin, które są przyjazne pszczołom.
- Będziemy edukować mieszkańców o znaczeniu pszczoł i owadów zapylających dla człowieka i przyrody. Podejmiemy inicjatywy, które zachęcą mieszkańców do zakładania Miejsc Przyjaznych Pszczołom w ogrodach, na tarasach i balkonach.
- Będziemy dążyli do zachowania różnorodności biologicznej na terenie gminy.

Wszyscy korzystamy z efektów pracy owadów zapylających. Ochrona pszczoł jest zatem naszym wspólnym zadaniem.

PODSUMOWANIE AKCJI

Liczba gmin sygnatariuszek

269

GMIN SYGNATARIUSZEK MANIFESTU GMIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM

146

GMIN WIEJSKICH

76

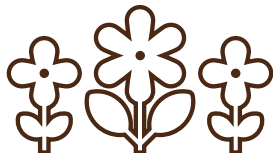
GMIN WIEJSKO-MIEJSKICH

47

GMIN MIEJSKICH

Liczba nasadzeń zrealizowanych przez gminy

448 393

ROŚLIN PRZYJAZNYCH
PSZCZOŁOM

104 848
KRZEWÓW

28 124
DRZEW

22 776 542
M² ŁĄK KWIETNYCH

Liczba inicjatyw podjętych przez gminy

682

warsztaty oraz zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży dotyczące ochrony pszczół

315

wydarzeń edukacyjno-rekreacyjnych, takich jak pikniki lub festyny dla mieszkańców z przyrodnikiem/pszczelarzem nt. ochrony przyrody i pszczół

255

wydarzeń promujących pszczelarstwo, np. spotkania z pszczelarzami, kursy pszczelarskie

131

spotkań/konferencji w gminie dla rolników, miłośników ogrodnictwa nt. ochrony pszczół

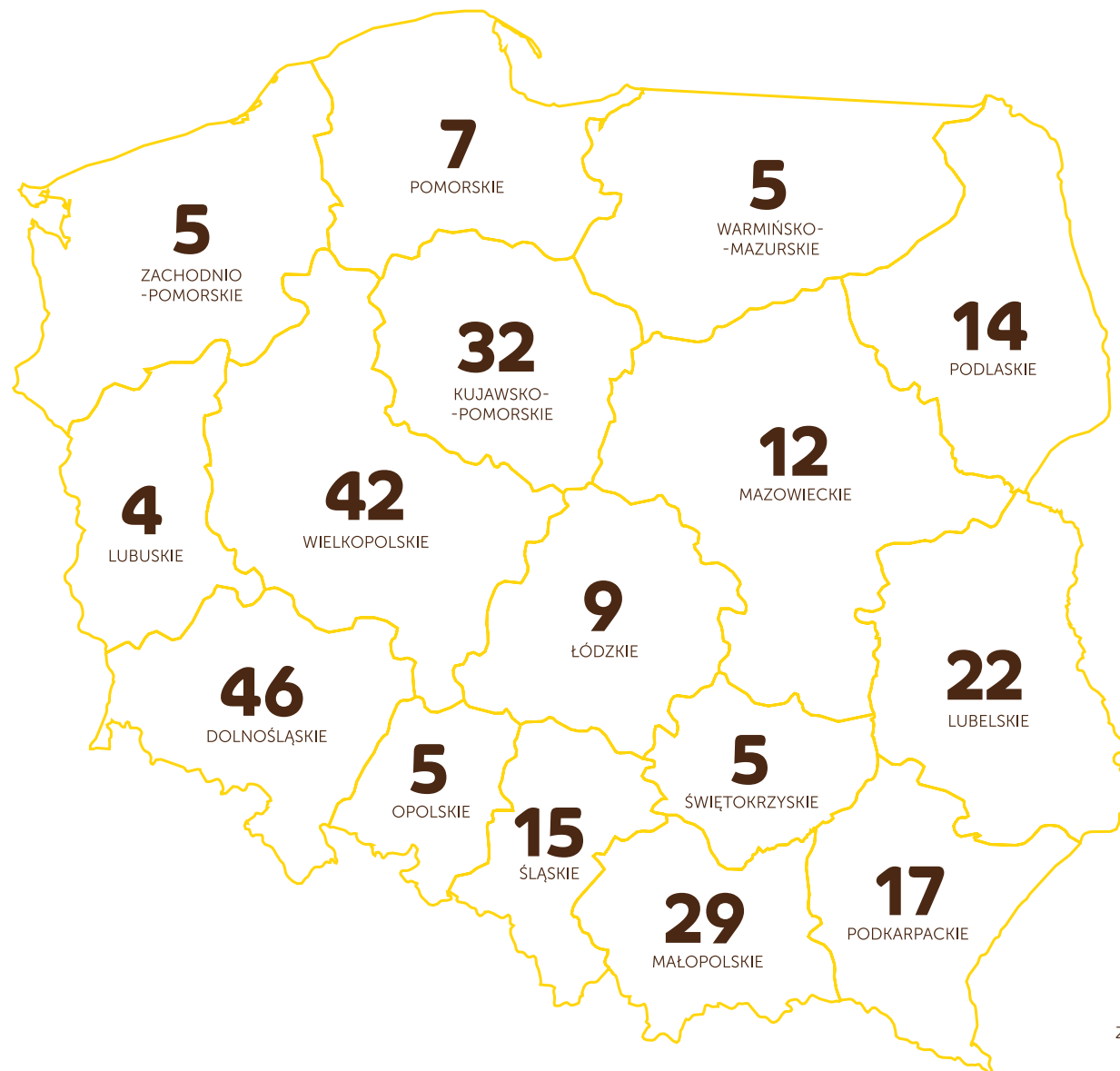

89

konkursów dla mieszkańców na najpiękniejszy ogród lub balkon z roślinami przyjaznymi pszczołom

Liczba gmin w województwach

LICZBA GMIN
SYGNATARIUSZEK
MANIFESTU GMIN
PRZYJAZNYCH
PSZCZOŁOM
W WOJEWÓDZTWACH

Statystyki

dolnośląskie

Bielawa
Bogatynia
Chojnów
Czarny Bór
Dobromierz
Głogów
Góra
Grębocice
Gryfów Śląski
Jelcz-Laskowice
Jelenia Góra
Jeżów Sudecki
Jordanów Śląski
Kłodzko
Kowary
Lądek-Zdrój
Legnica
Legnickie Pole
Lubań
Lubin
Lwówek Śląski
Łagiewniki
Marcinowice
Mieroszów
Międzyzylesie
Mściwojów
Nowa Ruda - gmina wiejska
Nowa Ruda - gmina miejska
Oborniki Śląskie
Piława Górna
Polkowice
Prochowice
Rudna
Siechnice
Stoszowice

Szczawno-Zdrój

Świeradów-Zdrój

Trzebnica

Twardogóra

Wałbrzych

Wąsosz

Wiązów

Wołów

Wrocław

Złotoryja

Żórawina

kujawsko-pomorskie

Aleksandrów Kujawski

Barcin

Baruchowo

Białe Błota

Bobrowo

Brodnica

Brzuze

Chełmno

Chełmża

Dąbrowa Chełmińska

Dębowa Łąka

Dobrcz

Dobrzyń nad Wisłą

Golub-Dobrzyń

Gostycyn

Grudziądz

Inowrocław

Koneck

Koronowo

Kowal

Książki

Mrocza

Nakło nad Notecią

Piotrków Kujawski

Płużnica

Raciążek

Rojewo

Rypin

Skrwilno

Toruń

Unisław

Więcbork

lubelskie

Baranów

Bełżec

Chełm

Cyców

Gościeradów

Izbica

Jabłonna - Majątek

Jastków

Księżpol

Siemień

Sitno

Stoczek Łukowski

Strzyżewice

Szastarka

Świdnik

Trzeszczany Pierwsze

Ulan Majorat

Ułęż

Werbkowice

Wierzbica

Włodawa

Wola Mystowska

lubuskie

Gorzów Wielkopolski

Gubin

Nowogród Bobrzański

Szczaniec

łódzkie

Aleksandrów Łódzki

Brzeziny

Drużbice

Gomunice

Rokiciny

Tomaszów Mazowiecki

Witonia

Zgierz

Żelechlinek

małopolskie

Biecz

Brzesko

Bukowno

Dębno

Iwanowice

Kościelisko

Kraków

Krzeszowice

Laskowa

Lipnica Murowana

Lipnica Wielka

Łużna

Mogilany

Myślenice

Nowy Targ

Oświęcim

Poronin

Raba Wyżna

Rabka-Zdrój

Rzeszawa

Skrzyszów

Ślaboszów

Stąpnice

Stryszawa

Szaflary

Statystyki

Szczurowa

Tuchów

Wieliczka

Zakliczyn

mazowieckie

Ciechanów

Dębe Wielkie

Grodzisk Mazowiecki

Lubowidz

Maciejowice

Nasielsk

Ostrołęka

Pruszków

Serock

Słubice

Wieniawa

Wołomin

opolskie

Gogolin

Izbicko

Kolonowskie

Murów

Otmuchów

podkarpackie

Boguchwała

Hyżne

Jarosław

Jasło

Jeżowe

Krasiczyn

Krościenko Wyżne

Niebylec

Nowa Dęba

Nozdrzec

Pilzno

Roźwienica

Rzeszów

Stary Dzików

Tarnobrzeg

Ustrzyki Dolne

Zaklików

podlaskie

Augustów

Białystok

Czeremcha

Giby

Goniądz

Korycin

Nowe Piekuty

Nowinka

Przerośl

Raczki

Rajgród

Sejny

Suwałki

Zawady

pomorskie

Damnica

Kępice

Kobylnica

Nowy Dwór Gdański

Pszczółki

Suchy Dąb

Wejherowo

śląskie

Czechowice - Dziedzice

Dąbrowa Górnicza

Jastrzębie Zdrój

Jejkowice

Kłomnice

Kruszyna

Krzyżanowice

Lelów

Mikołów

Mykanów

Pszczyna

Radlin

Rędziny

Rybnik

Węgierska Górka

świętokrzyskie

Bieliny

Daleszyce

Krasocin

Nowa Słupia

Zawichost

warmińsko - mazurskie

Elbląg

Gietrzwałd

Jedwabno

Olecko

Płońnica

wielkopolskie

Baranów

Borek Wielkopolski

Burdzew

Czarnków

Czermin

Dolsk

Grzegorzew

Jutrosin

Kalisz

Kłodawa

Kotlin

Krobica

Krzykosy

Krzymów

Krzywiń

Książ Wielkopolski

Lipka

Lubasz

Malanów

Mieścisko

Międzychód

Nowy Tomyśl

Olszówka

Opalenica

Pępowo

Pniewy

Poznań

Rawicz

Słupca

Suchy Las

Szamocin

Szczytniki

Ślesin

Śmigiel

Śrem

Święciechowa

Tarnowo Podgórne

Wielichowo

Wijewo

Zakrzewo

Zbąszyń

Złotów

zachodniopomorskie

Świdwin

Bobolice

Postomino

Siemyśl

Stepnica

OPIS WYBRANYCH INICJATYW NA RZECZ OCHRONY PSZCZÓŁ

Białystok

W Białymstoku utworzono Miejski Sad Edukacyjny, gdzie na powierzchni 850 m² posadzono 25 drzew oraz 100 krzewów owocowych. Podczas oficjalnego otwarcia sadu mieszkańcy Białegostoku otrzymali 1000 drzewek owocowych, które mogli zasadzić w swoich ogrodach. W październiku ponownie rozdano białostoczanom 2000 sadzonek jabłoni, śliw, grusz, wiśni i czereśni. W sadzie ustawiono tablice edukacyjne z opisem starych odmian drzew i krzewów. Obok sadu powstała też rabata bylinowa z gatunkami roślin chętnie odwiedzanych przez owady zapylające, takimi jak: lawenda, wrzos, miodunka i wiele innych. W pobliżu rabaty ustawiono domek dla pszczół.

Na terenie gminy Białystok założono 55.000 m² łąk kwiatnych jednorocznych, wieloletnich oraz pól sezonowych – słonecznikowych i rzepakowych. Ustawione zostały także 33 tablice informacyjne o roli i znaczeniu łąk i upraw. Dodatkowo w różnych punktach miasta, w bezpośrednim sąsiedztwie łąk i pól słonecznikowych postawiono kilkanaście dużych domków dla owadów zapylających. Urząd miasta zaprosił mieszkańców do udziału w konkursie fotograficznym pt. „Białostockie łąki kwiatne”, aby uchwycili ich piękno. W konkursie wyłonionych zostanie 10 laureatów, a najlepsze zdjęcia zostaną wykorzystane przy realizacji kalendarza miejskiego na rok 2020.

Białystok

W mieście powstała także pierwsza miejska pasieka. Pięć uli, w tym cztery zabytkowe pochodzące z różnych rejonów Podlasia, stanęło przy rzeczce płynącej przez skwer przy ul. Augustowskiej. Ule otaczają założone w 2019 r. łąki kwietne i pola słonecznikowe. Na skwerze zostały też posadzone drzewa owocowe i krzewy obficie kwitnące, a także rośliny bogate w pyłek i nektar. To zapewni owadom zapylającym wystarczającą ilość pożywienia od początku wiosny do późnej jesieni.

Ponad 80 proc. wszystkiego co jemy, powstaje w wyniku zapylenia przez pszczoły. W Białymstoku robimy wiele, aby je wspomóc. Budujemy domki dla owadów, nie wykaszamy części zieleńców, tworzymy miejską pasiekę. Założyliśmy też 6 ha łąk kwietnych, sadzimy drzewa owocowe i krzewy kwitnące, a także rośliny miododajne. Dzięki temu pszczoły mają u nas wystarczającą ilość pożywienia od początku wiosny do późnej jesieni. Tworzymy im dobre warunki, a tym samym włączamy się w walkę z groźnym zjawiskiem masowego wymierania tych przytecznych owadów.

Tadeusz Truskolaski
Prezydent Miasta Białegostoku

Elbląg

W 16 parkach i na miejskich skwerach w Elblągu na kwietnikach dywanowych i w donicach posadzono rośliny bogate w pokarm dla pszczoł. Latem kwitło w tych miejscach 69.570 szt. żeniszków, begonii, aksamitek, werbeny patagońskiej i paciorecznika. Na terenie trzech elbląskich szkół postawiono wspólnie z dziećmi domki dla pszczoł samotnic. Miejskim placówkom oświatowym, które wyróżniają się w działaniach na rzecz ochrony owadów zapylających i tworzenia dla nich bazy pokarmowej, przekazano 12 zewnętrznych tablic edukacyjnych dotyczących pszczelarstwa.

Podczas wycieczek zorganizowanych przez organizację pozarządową, dzieci i młodzież z 6 placówek szkolnych mogły zwiedzić skansen pszczelarski, a także wysłuchać wykładu na temat życia pszczoł miodnych i ich roli w środowisku oraz zapoznać się z budową ula. Uczniowie mieli też okazję wziąć udział w degustacji miodu i samodzielnie wykonać świeczki woskowe. W Światowym Dniu Środowiska na ulice Elbląga wyjechał specjalny Zielony Tramwaj, przyozdobiony roślinnością. Każdy mieszkaniec, który skorzystał z tego przyjaznego środowiska transportu, otrzymał roślinę bogatą w pokarm dla pszczoł, którą mógł zasadzić w swoim ogródku, czy na balkonie.

Elbląg

Miasto stara się także nie kosić trawników przed kwitnieniem roślin, głównie w parkach i na obrzeżach miasta. Dotyczy to terenów w 4 lokalizacjach o łącznej powierzchni 18.200 m².

Od dłuższego czasu mówimy o ekologii, o szacunku dla przyrody, a działania, które promują w miastach naturę, zyskują coraz większe uznanie. Obecnie otwieramy nasze miasto dla pszczół. Cieszę się, że w akcję włączyły się elbląskie placówki oświatowe, które stworzyły miejsca przyjazne tym owadom. Mam nadzieję, że te niezwykle pożyteczne dla ekosystemu zwierzęta zadomowią się w Elblągu.

Witold Wróblewski
Prezydent Miasta Elbląga

Poznań

W 2019 roku Miasto Poznań rozpoczęło program „Poznań dla pszczół”. Prace nad programem koordynuje Wydział Działalności Gospodarczej i Rolnictwa Urzędu Miasta Poznania.

W Parku Wilsona w Poznaniu, jak co roku w maju, zorganizowano kiermasz przygotowujący mieszkańców do wiosny w ogrodzie. Uczestnicy kiermaszu mogli nie tylko zakupić rośliny bogate w pyłek i nektar, ale także skorzystać z porad ekspertów z Katedry Terenów Zieleni i Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu i pracowników naukowych Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Porady dotyczyły urządzania przydomowych ogrodów przyjaznych pszczołom i budowy domków dla owadów zapylających, a także przygotowywania i sadzenia roślin nektaro- i pyłkodajnych, które nadają się zarówno na balkony, jak i do ogrodu. Odbył się też konkurs „Zielony Poznań” – jego 26-ta edycja przebiegała pod hasłem „Zieleń przyjazna pszczołom”.

Poznań

Ponadto w gminie Poznań po wycince drzew, udokumentowanej decyzją Prezydenta Miasta Poznania, wszędzie tam, gdzie jest to krajobrazowo uzasadnione – wskazywane są nasadzenia takich gatunków drzew i krzewów, które budują bazę pokarmową dla pszczoł i owadów zapylających. Dodatkowo, standardem jest umożliwianie fundacjom ustawianie w parkach miejskich hoteli dla pszczoł, udostępnianie zainteresowanym pszczelarzom terenów miejskich pod pasieki, a także wyrażanie zgody przez gminę na prowadzenie działań społecznych poprzez zawieszanie domków dla owadów w kompleksach leśnych.

Głównym celem programu jest edukacja mieszkańców w zakresie roli i znaczenia pszczoł oraz owadów zapylających dla środowiska i gospodarki oraz zwiększanie ich populacji w mieście. Jednym z ważniejszych rezultatów, które chcemy osiągnąć w ramach programu to urządzenie tzw. Pasiek Miejskich, które w realny sposób będą wspierały wzrost populacji pszczoł w mieście, a jednocześnie będą świadczyły o poczuciu naszej współodpowiedzialności za jakość środowiska.

Program „Poznań dla pszczoł” jest realizowany pod patronatem Pani **Zastępczyni Prezydenta Miasta Poznania Katarzyny Kierzek-Koperskiej**.

Pszczółki

Co roku 8 sierpnia w Gminie Pszczółki obchodzony jest Wielki Dzień Pszczół – podczas tego wydarzenia organizowanego od 2013 r., mieszkańcy gminy dowiadują się więcej o warunkach życia i potrzebach tych pożytecznych owadów, biorąc udział w warsztatach, pogadankach i zabawach. Gmina posiada też wieloletnie tradycje pszczelarskie. Sztandarową imprezą gminy jest Święto Miodu Pszczółkowskiego – wydarzenie identyfikujące Gminę Pszczółki w regionie i od wielu lat skupiające społeczność całego Pomorza wokół walorów gminnego produktu tradycyjnego – Miodu Pszczółkowskiego.

Edukacja na rzecz owadów zapylających jest ważnym elementem działań Gminy Pszczółki. Warsztaty dla uczniów, szkolenia dla nauczycieli i seniorów, wykłady prowadzone przez pszczelarzy i wycieczki dla turystów odbywają się w Muzeum Miodu. To miejsce przeszło w 2019 r. spektakularną metamorfozę – pojawiły się nowe eksponaty, warsztat pszczelarza, tablice edukacyjne w kształcie plastrów miodu oraz łąka przyjazna zapylaczom. Zieleniec znajdujący się za muzeum, również został zagospodarowany i przemieniony w bioróżnorodny ogród z roślinami przyjaznymi owadom zapylającym. Modernizacja Muzeum Miodu oraz odbywające się tam spotkania były możliwe dzięki dofinansowaniu projektu „Kochaj pszczoły – zrozum bioróżnorodność” przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

Pszczółki

Lokalna społeczność brała także udział w spotkaniach pod hasłem „Ogrody przyjazne zapylaczom”, podczas których omawiane są projekty ogrodów przyjaznych naturze, dobór roślin pyłko- i nektarodajnych, hotele dla pszczoł oraz woda w ogrodzie.

W Manifeście Gmin Przyjaznych Pszczołom nie mogło zabraknąć Gminy Pszczółki. Nasze pszczele tradycje, dotychczasowa ciężka praca w budowaniu świadomości społeczeństwa, tworzenie miejsc przyjaznych pszczołom oraz modernizacja Muzeum Miodu to dopiero początek. Działania na rzecz pszczoł będą kontynuowane, doskonalone i tak prowadzone, aby każdy, nie tylko nasi Mieszkańcy, wiedział, że pszczoły to nasza przyszłość i bez nich my, ludzie, nie poradzimy sobie w środowisku. Dążymy do tego, aby zostać „Pszczelą Stolicą Polski”, a nasze działania stanowiły dobre praktyki, z których będą korzystały inne samorządy.

Maciej Urbanek
Wójt Gminy Pszczółki

Gostycyn

W 2019 r. posadzono w gminie Gostycyn 1500 roślin zielnych i 50 krzewów przyjaznych pszczołom. Powstał też piękny ogród o pow. 60 m² w kształcie plastra miodu z 1000 kwiatów nektaro- i pyłkodajnych, dofinansowany ze środków pozyskanych od WFOŚiGW w Toruniu. Gmina realizowała także projekty dla sołectw, pomagając tworzyć skwerki kwiatowe i hotele wraz z poidłkami dla owadów zapylających.

W ramach działań edukacyjnych odbywały się warsztaty nt. ochrony przyrody i pszczół, a także spotkania na terenie gminy, które pokazywały specyfikę pracy pszczelarzy.

W „Wiosce Miodowej – Wielki Mędromierz”, która powstała w gminie Gostycyn w 2008 r. i obejmuje 10 pasiek, organizowane są warsztaty edukacyjne o pszczołach, spotkania integrujące społeczność lokalną i atrakcje dla turystów. W wiosce można obejrzeć i poznać techniki pozyskiwania miodu, spotkać się z pszczelarzami i zobaczyć sprzęt, z którego korzystają w codziennej pracy, a także zwiedzić ekspozycje prezentujące produkty pszczele i degustować różne rodzaje miodów. W Domku Miodowym na terenie wioski przedstawiona jest historia pszczelarstwa, można też poznać ciekawostki o produktach pszczelich - o miodzie, pierzdze, kicie pszczelim czy wosku.

Cieszę się, że dołączyliśmy się do akcji „Manifest Gmin Przyjaznych Pszczołom”, mogę obiecać, iż nasza gmina będzie nadal propagować i wspierać działania na rzecz ochrony pszczół. Pozdrawiam wszystkich przyjaciół tych owadów i zapraszam do Gminy Gostycyn „miodem płynącej”!

Ireneusz Kucharski
Wójt Gminy Gostycyn

Legnica

Gmina Legnica ograniczyła koszenie terenów z roślinami synantropijnymi (np. mak polny, kąkol, mlecz zwyczajny czy chaber bławatek), aby dopuścić do ich kwitnienia i zapewnić pokarm owadom zapylającym. W porozumieniu z legnickimi pszczelarzami powstał też program zakładania sieci pasiek miejskich.

„Zdrowie i środowisko – ratujmy pszczoły” to z kolei projekt realizowany w gminie przez Miejskie Centrum Kultury w Legnicy. W jego ramach odbyły się liczne warsztaty, których bohaterkami były pszczoły, festyn rodzinny „Dzień Pszczoły” i konkurs literacki pt. „Pszczoła – zdrowie człowieka i środowiska”. W ogródku Miejskiego Centrum Kultury utworzono wspólnie z dziećmi rabatę z kwiatami przyjaznymi pszczolom i zamontowano domki dla owadów zapylających. Gmina opracowała także specjalne ulotki „Sposoby na ratowanie pszczół”, które były rozdawane mieszkańcom.

Wielki Dzień Pszczół obchodzono w legnickiej palmiarni, gdzie zorganizowano warsztaty pod hasłem „Pszczoły – nasi mali przyjaciele”.

Legnica po raz trzeci przystąpiła do Manifestu Gmin Przyjaznych Pszczolom. Kontynuując działania na rzecz pszczół doskonale zdajemy sobie sprawę, jak ważną i nieodłączną częścią światowego ekosystemu są te owady. W tym roku opracowaliśmy program „Sieć Pasiek Miejskich”. Naszą misją jest to, by sieć rozwijała się. Tworzymy miejsca, gdzie te pożyteczne owady będą mogły znaleźć pokarm oraz schronienie. Na terenach zielonych sadzimy co roku tysiące roślin miododajnych, dobranych tak, aby okresy ich kwitnienia zapewniały ciągłość pożywienia dla pszczół.

Tadeusz Krzakowski
Prezydent Miasta Legnicy

Lubin

W Ośrodku Edukacji Regionalnej „Wrzosowa kraina” w Chocianowie przeprowadzono dla uczniów szkół podstawowych gminy Lubin szereg zajęć edukacyjnych. Obejmowały one warsztaty, podczas których dzieci poszerzały swoją wiedzę o pszczołach i innych owadach zapylających oraz o ich roli w naszym życiu, jak też zajęcia z układania owadów z puzzli 3D. Uczniowie mogli także degustować różne rodzaje miodów i spróbować lokalnych produktów, które powstały na bazie miodu.

Co roku w gminie Lubin organizowany jest też konkurs pt. „Najpiękniejsza posesja”. Jego celem jest zachęcanie mieszkańców do sadzenia roślin bogatych w pokarm dla pszczoł, a także edukowanie, ile zawdzięczamy owadom zapylającym, jakie mają one znaczenie dla środowiska i dla człowieka oraz jak można im pomóc tworząc dla nich bazę pokarmową w przydomowych ogródkach czy na balkonach. Mieszkańcy brali też udział w spotkaniach i prelekcjach prowadzonych przez lokalnych pszczelarzy.

Gmina Lubin od wielu lat podejmuje działania, których celem jest ochrona pszczoł. Aktywnych sprzymierzeńców znaleźliśmy wśród mieszkańców. Działamy wspólnie, a efekty tych działań są wymierne: 140 klonów i lip, posadzonych wzdłuż drogi Gorzelin – Raszówka oraz 100 dereni, lip, wierzb i klonów, zasadzonych przez mieszkańców Miroszowic. Edukację ekologiczną rozpoczynamy w najmłodszych grupach przedszkolnych, kontynuując ją w szkołach podstawowych, a na poziomie Akademii Senioralnej kończąc. Angażujemy się w organizację szkoleń dla rolników w zakresie stosowania środków ochrony roślin. Tylko działając razem możemy doprowadzić do zmian sprzyjających pszczołom.

Tadeusz Kielan
Wójt Gminy Lubin

Szczaniec

Gmina przeprowadziła renowację stawów położonych w centrum miejscowości Szczaniec. Zagospodarowano brzegi i tereny przyległe do zbiorników wodnych oraz posadzono rośliny przyjazne pszczołom – 100 bylin, 50 krzewów i 10 lip. Przy stawach stworzono też punkt edukacji pszczelarskiej – wiatę z ekspozycją uli użytkowych: drewnianych, styropianowych i jeden ulik ozdobny. Ustawiono także 8 tablic edukacyjnych o znaczeniu pszczół i innych owadów zapylających oraz o bioróżnorodności i jej znaczeniu dla człowieka. Teren wokół wiaty obsadzono roślinami pyłko- i nektarodajnymi oraz utworzono łąkę kwietną o pow. 20 m². Gmina zadbała również, by to ogólnodostępne miejsce edukacyjne było odpowiednio oświetlone lampami solarnymi, przyjaznymi środowisku.

Stawy i punkt edukacji pszczelarskiej w Szcząncu znajdują się na szlaku rowerowym – na pewno staną się atrakcją turystyczną połączoną z potrzebną edukacją o pszczołach.

W Szcząncu pszczoły i mieszkańców stawiamy na równi, a wszystko co robimy jest zgodne z naszym hasłem promocyjnym „Rozwój w zgodzie z ludźmi i naturą”.

Krzysztof Neryng
Wójt Gminy Szczaniec

Świeradów-Zdrój

Na terenie Centrum Edukacji Ekologicznej NATURA 2000 „Izerska Łąka” w Świeradowie-Zdroju, dzięki środkom pozyskanym z UE, powstał piękny ogród przyjazny pszczołom, z kwiatami, ziołami i sadem oraz łąkami kwiatnymi. Dzieci z gminy utworzyły także ogródek ekologiczny z zakątkami, poidłkami i hotelami dla owadów zapylających. Oba ogrody są stale upiększane i pielęgnowane. W 2019 r. zasadzono w gminie 1150 roślin zielnych, 10 krzewów i 11 drzew dających pokarm dla pszczół.

Na terenie ogrodu znajduje się także ul edukacyjny, podłączony do kamer, dzięki czemu można podglądać życie pszczół na dużym ekranie w sali kinowo-edukacyjnej Centrum i wysłuchać ciekawostek o tych pożytecznych owadach, a także zdobyć wiedzę, jak o nie dbać. W ośrodku prowadzone są także liczne warsztaty, spotkania i zajęcia terenowe dla dzieci i dorosłych, a od wtorku do soboty w godzinach 10-16 odbywają się prezentacje o pszczołach.

Podczas Dnia Ziemi w 2019 r. gmina Świeradów-Zdrój zorganizowała akcję, w której dzieci z pobliskiej szkoły podstawowej otrzymały 400 szt. sadzonek roślin przyjaznych pszczołom i mogły je samodzielnie zasadzić w ogródkach. W gminie odbył się także 8 sierpnia Wielki Dzień Pszczół, który cieszył się ogromnym zainteresowaniem – w wydarzeniu wzięło udział blisko 400 osób.

Pszczoły dają życie Izerskim Sadom.

Roland Marciniak

Burmistrz Miasta Świeradów-Zdrój

Wołomin

Wołomińska stołówka dla pszczół powstała w 2019 r. jako zachęta dla mieszkańców, aby odtworzyć wspaniałą tradycję ogródków przybłokowych oraz balkonów obsadzonych roślinami przyjaznymi pszczołom. W tym celu powstał także wzorcowy ogródek osiedlowy, w którym podczas wizyty można zapoznać się z bogactwem gatunków pszczół, gatunkami kwiatów nektaro- i pyłkodajnych oraz zasadami tworzenia bazy pokarmowej dla owadów zapylających.

W utworzenie wołomińskiej stołówki dla pszczół zaangażowali się mieszkańcy gminy, wspólnie sadzono rośliny, krzewy i drzewa bogate w pokarm dla owadów zapylających. W sumie na całym terenie gminy posadzono ponad 5000 roślin tego typu. Ukwiecona przestrzeń stołówki dla pszczół już stała się miejscem spotkań dla okolicznych mieszkańców oraz edukacji dla Zielonych Szkół i Zielonych Klas z Gminy Wołomin. We wrześniu 2019 r. odbyło się tam pierwsze po wakacyjnej przerwie spotkanie Klubu Miłośników Przyrody, do którego może należeć każdy, komu na sercu leży ochrona pięknej natury.

O przyrodę może troszczyć się każdy z nas. Przyroda to nie żadna abstrakcja ani teoria – to nasz wspólny Dom. Jesteśmy jej częścią, a nawet więcej – jesteśmy za nią odpowiedzialni. Projekt Wołomińskiej Stołówki dla Pszczół, otwartej w lipcu 2019 r. wychodzi naprzeciw tej misji odpowiedzialności. To piękny społeczny projekt, który pokazuje, że razem możemy zmieniać najbliższe otoczenie na lepsze i dbać o środowisko. Cieszę się, że to wyjątkowe miejsce powstało w sąsiedztwie szkoły. Dzięki temu nasze dzieci już od najmłodszych lat mogą uczyć się tego, co najistotniejsze – świadomości, że jesteśmy częścią czegoś wielkiego i pięknego. Pomagając pszczołom – pomagamy przyszłym pokoleniom. Bardzo dziękuję wszystkim zaangażowanym w tę wyjątkową inicjatywę.

Elżbieta Radwan
Burmistrz Gminy Wołomin

LISTA GMIN SYGNATARIUSZEK

Lista gmin sygnatariuszek

L.P.	NAZWA GMINY	RODZAJ GMINY	IMIĘ I NAZWISKO WŁODARZA	STANOWISKO	MANIFEST GMIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM PODPISANY			SUMA ROŚLIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM	Organizacja konkursu dla mieszkańców na najpiękniejszy ogród lub balkon z kwiatami przyjaznymi pszczołom	Organizacja wydarzeń edukacyjno-rekreacyjnych, takich jak pikniki lub festyny dla mieszkańców z przyrodnikiem/ pszczelarzem nt. ochrony przyrody i pszczół	Organizacja zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących ochrony pszczół, np. założenie klombu przyjaznego pszczołom, spotkania z przyrodnikiem / pszczelarzem, wizyty w pasiece	Organizacja spotkań/konferencji w gminie dla rolników/miłośników ogrodnictwa nt. ochrony pszczół	Promocja pszczelarstwa, np. spotkania z pszczelarzami, kursy pszczelarskie
					po raz pierwszy	po raz drugi	po raz trzeci						
1.	Aleksandrów Kujawski	wiejska	Malwina Andrusiak	Z-ca Wójta	+			160					
2.	Aleksandrów Łódzki	miejsko-wiejska	Leszek Filipiak	Z-ca Burmistrza		+		50		1			1
3.	Augustów	miejska	Mirosław Karolczuk	Burmistrz	+			410	1	2			
4.	Baranów woj. wielkopolskie	wiejska	Bogumiła Lewandowska-Siwiek	Wójt	+			0		1	1		1
5.	Baranów woj. lubelskie	wiejska	Mirosław Roman Grzelak	Wójt	+			310		2	2	1	1
6.	Barcin	miejsko-wiejska	Hubert Łukomski	Z-ca Burmistrza	+			45		1	4		
7.	Baruchowo	wiejska	Stanisław Sadowski	Wójt	+			200			1		
8.	Bełżec	wiejska	Andrzej Adamek	Wójt	+			5		1	2		
9.	Białe Błota	wiejska	Dariusz Fundator	Wójt	+			264		1	1		
10.	Białystok	miejska	Rafał Rudnicki	Z-ca Prezydenta Miasta	+			40 698		1	1	1	5
11.	Biecz	miejsko-wiejska	Mirosław Wędrzychowicz	Burmistrz	+			110		1	11		
12.	Bielawa	miejska	Aleksander Siódmak	Z-ca Burmistrza	+			2 608	1	1	6		
13.	Bieliny	wiejska	Sławomir Kopacz	Wójt		+		100			1	1	
14.	Bobolice	miejsko-wiejska	Grażyna Wiater	Z-ca Burmistrza		+		100		1	1		1
15.	Bobrowo	wiejska	Paweł Klonowski	Wójt	+			50					
16.	Bogatynia	miejsko-wiejska	Bożena Wojciechowska	Z-ca Burmistrza	+			1 400	1	1	1		
17.	Boguchwała	miejsko-wiejska	Wiesław Kąkol	Wójt		+		150					
18.	Borek Wielkopolski	miejsko-wiejska	Marek Rożek	Burmistrz	+			100		1	3		
19.	Brodnica	miejska	Jarosław Radacz	Burmistrz		+		650		1			1
20.	Brudzew	wiejska	Cezary Krasowski	Wójt	+			40		1	1		
21.	Brzesko	miejsko-wiejska	Tomasz Latocha	Burmistrz	+			0		1		1	1
22.	Brzeziny	wiejska	Lechosław Adamczyk	Z-ca Wójta		+		15			1	1	
23.	Brzuze	wiejska	Jan Koprowski	Wójt			+	700	1	5	5	1	1
24.	Bukowno	miejska	Mirosław Gajdziszewski	Burmistrz		+		566					
25.	Chelm	wiejska	Wiesław Kociuba	Wójt		+		160	1	1	1	1	1
26.	Chelmno	miejska	Piotr Murawski	Z-ca Burmistrza	+			61 060		1	1		1
27.	Chelmża	wiejska	Kazimierz Bober	Z-ca Wójta	+			186					
28.	Chojnów	miejska	Jan Serkies	Burmistrz		+		800					
29.	Ciechanów	miejska	Krzysztof Kosiński	Prezydent Miasta		+		40 500	1	1	1		1
30.	Cyców	wiejska	Wiesław Pikuła	Wójt	+			120	1	1			
31.	Czarnków	wiejska	Bolesław Chwarścianek	Wójt	+			80		1	1		1
32.	Czarny Bór	wiejska	Adam Górecki	Wójt	+			100	1	2	2	2	1
33.	Czechowice - Dziedzice	miejsko-wiejska	Marian Błachut	Burmistrz			+	2 510	1	1	21		2
34.	Czeremcha	wiejska	Jerzy Wasiluk	Wójt		+		0					

Lista gmin sygnatariuszek

L.P.	NAZWA GMINY	RODZAJ GMINY	IMIĘ I NAZWISKO WŁODARZA	STANOWISKO	MANIFEST GMIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM PODPISANY			SUMA ROŚLIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM	Organizacja konkursu dla mieszkańców na najpiękniejszy ogród lub balkon z kwiatami przyjaznymi pszczołom	Organizacja wydarzeń edukacyjno-rekreacyjnych, takich jak pikniki lub festyny dla mieszkańców z przyrodnikiem/ pszczelarzem nt. ochrony przyrody i pszczół	Organizacja zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących ochrony pszczół, np. założenie klombu przyjaznego pszczołom, spotkania z przyrodnikiem / pszczelarzem, wizyty w pasiece	Organizacja spotkania/konferencji w gminie dla rolników/miłośników ogrodnictwa nt. ochrony pszczół	Promocja pszczelarstwa, np. spotkania z pszczelarzami, kursy pszczelarskie
					po raz pierwszy	po raz drugi	po raz trzeci						
35.	Czermin	wiejska	Sławomir Spychaj	Wójt		+		1 117			1		
36.	Daleszyce	miejsko-wiejska	Dariusz Meresiński	Burmistrz	+			164	1	1	1	1	1
37.	Damnica	wiejska	Andrzej Kordylas	Wójt	+			110			1		
38.	Dąbrowa Chełmińska	wiejska	Radosław Ciechacki	Wójt	+			0	1		3		
39.	Dąbrowa Gómicza	miejska	Marcin Bazylak	Prezydent Miasta	+			650	1	1	1	6	1
40.	Dębe Wielkie	wiejska	Krzysztof Kalinowski	Wójt	+			82				1	
41.	Dębno	wiejska	Wiesław Kozłowski	Wójt	+			125		2	10		
42.	Dębowa Łąka	wiejska	Stanisław Szarowski	Wójt	+			100	1	1	3		1
43.	Dobrcz	wiejska	Andrzej Berdych	Wójt	+			200			1		
44.	Dobromierz	wiejska	Edward Krumplewski	Z-ca Wójta	+			10		1			
45.	Dobrzyń nad Wisłą	miejsko-wiejska	Sebastian Maciej Olewiński	Z-ca Burmistrza	+			202		1	1	1	1
46.	Dolsk	miejsko-wiejska	Barbara Wierzińska	Burmistrz	+			10		2			
47.	Drużbice	wiejska	Tomasz Glowacki	Wójt		+		355	1	1	10	1	5
48.	Elbląg	miejska	Janusz Nowak	Wiceprezydent		+		125		1	6		1
49.	Giby	wiejska	Robert Bagiński	Wójt		+		18		5	5		
50.	Gietrzwałd	wiejska	Jan Kasprowicz	Wójt		+		450		1	3		1
51.	Głogów	wiejska	Bartłomiej Zimny	Wójt	+			21	1		1	1	
52.	Gogolin	miejsko-wiejska	Krzysztof Reinert	Z-ca Burmistrza		+		4 030		1			
53.	Golub-Dobrzyń	miejska	Mariusz Piątkowski	Burmistrz	+			1 191					
54.	Gomunice	wiejska	Paweł Olejniczak	Wójt	+			473		1	1		
55.	Goniądz	miejsko-wiejska	Grzegorz Andrzej Dudkiewicz	Burmistrz	+			0			2		
56.	Gorzów Wielkopolski	miejska	Jacek Piotr Wójcicki	Prezydent Miasta		+		79	1	1	1		
57.	Gostycyn	wiejska	Ireneusz Kucharski	Wójt		+		1 550		5	15		20
58.	Gościeradów	wiejska	Mariusz Szczepanik	Wójt		+		115	1			2	
59.	Góra	miejsko-wiejska	Irena Krzyszkiewicz	Burmistrz	+			100		1	6		
60.	Grębocice	wiejska	Roman Jabłoński	Wójt		+		100		1	1		1
61.	Grodzisk Mazowiecki	miejsko-wiejska	Piotr Galiński	Z-ca Burmistrza	+			27 300	1				
62.	Grudziądz	miejska	Maciej Jan Glamowski	Prezydent Miasta		+		30 350	1	1	3		
63.	Gryfów Śląski	miejsko-wiejska	Olgierd Poniżnik	Burmistrz		+		3 220	2		1	1	
64.	Grzegorzew	wiejska	Bożena Dominiak	Wójt	+			310		1	1	1	
65.	Gubin	wiejska	Zbigniew Barski	Wójt		+		220			1	2	
66.	Hyżne	wiejska	Bartłomiej Kuchta	Wójt	+			90	1	1	1	1	1
67.	Inowrocław	miejska	Ewa Witkowska	Z-ca Prezydenta Miasta	+			1 907	1				
68.	Iwanowice	wiejska	Robert Lisowski	Wójt	+			110		1	4	1	

Lista gmin sygnatariuszek

L.P.	NAZWA GMINY	RODZAJ GMINY	IMIĘ I NAZWISKO WŁODARZA	STANOWISKO	MANIFEST GMIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM PODPISANY			SUMA ROŚLIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM	Organizacja konkursu dla mieszkańców na najpiękniejszy ogród lub balkon z kwiatami przyjaznymi pszczołom	Organizacja wydarzeń edukacyjno-rekreacyjnych, takich jak pikniki lub festyny dla mieszkańców z przyrodnikiem/ pszczelarzem nt. ochrony przyrody i pszczół	Organizacja zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących ochrony pszczół, np. założenie klombu przyjaznego pszczołom, spotkania z przyrodnikiem / pszczelarzem, wizyty w pasiece	Organizacja spotkań/konferencji w gminie dla rolników/miłośników ogrodnictwa nt. ochrony pszczół	Promocja pszczelarstwa, np. spotkania z pszczelarzami, kursy pszczelarskie
					po raz pierwszy	po raz drugi	po raz trzeci						
69.	Izbica	wiejska	Jerzy Lewczuk	Wójt	+			1500	1				
70.	Izbicko	wiejska	Grzegorz Koprek	Z-ca Wójta		+		90		1	1		
71.	Jabłonna - Majątek	wiejska	Marcin Pastuszak	Z-ca Wójta		+		50		1	5	1	1
72.	Jarosław	miejska	Dariusz Tracz	Z-ca Burmistrza	+			243		2			
73.	Jasło	wiejska	Wojciech Piękoś	Wójt	+			20				2	
74.	Jastków	wiejska	Teresa Kot	Wójt	+			25			1		1
75.	Jastrzębie Zdrój	miejska	Anna Hetman	Prezydent Miasta			+	6 500		5	1		1
76.	Jedwabno	wiejska	Sławomir Ambroziak	Wójt		+		300		1	1	1	
77.	Jejkowice	wiejska	Marek Bąk	Wójt		+		100		2	4		
78.	Jelcz-Laskowice	miejsko-wiejska	Bogdan Szczęśniak	Burmistrz		+		140					
79.	Jelenia Góra	miejska	Jerzy Łuźniak	Prezydent Miasta			+	79 852	2	3	20		1
80.	Jeżowe	wiejska	Marek Stępak	Wójt	+			650		2	10	3	4
81.	Jeżów Sudecki	wiejska	Edward Dudek	Wójt		+		10		2	3	1	1
82.	Jordanów Śląski	wiejska	Paweł Filipczak	Wójt		+		40	1		1		
83.	Jutrosin	miejsko-wiejska	Romuald Krzyżosiak	Burmistrz	+			100			4		
84.	Kalisz	miejska	Grzegorz Kulawinek	Wiceprezydent	+			1 371		1			
85.	Kępice	miejsko-wiejska	Maciej Chaberski	Z-ca Burmistrza		+		570			1	1	
86.	Kłodawa	miejsko-wiejska	Katarzyna Hamiga	Z-ca Burmistrza	+			59	1		1		
87.	Kłodzko	miejska	Michał Piszko	Burmistrz	+			902					
88.	Kłomnice	wiejska	Piotr Juszczyk	Wójt	+			1 750		1	1	1	1
89.	Kobylnica	wiejska	Leszek Kuliński	Wójt			+	94	1	3	8	6	8
90.	Kolonowskie	miejsko-wiejska	Konrad Wadawczyk	Z-ca Burmistrza		+		200		8	1		1
91.	Koneck	wiejska	Ryszard Borowski	Wójt	+			45			2	1	
92.	Koronowo	miejsko-wiejska	Patryk Mikołajewski	Burmistrz	+			30					
93.	Korycin	wiejska	Mirosław Lech	Wójt		+		4 000	1	4	4	3	1
94.	Kościelisko	wiejska	Roman Krupa	Wójt	+			200	1		1		
95.	Kotlin	wiejska	Mirosław Paterczyk	Wójt	+			30	1				
96.	Kowal	miejska	Szymon Struciński	Z-ca Burmistrza	+			900	1	1	1		1
97.	Kowary	miejska	Elżbieta Zakrzewska	Burmistrz	+			434			3		
98.	Kraków	miejska	Jacek Majchrowski	Prezydent Miasta	+			51 000		20	50		
99.	Krasiczyn	wiejska	Tadeusz Bobek	Wójt	+			150		1			1
100.	Krasocin	wiejska	Ireneusz Gliściński	Wójt		+		135		1	5	1	
101.	Krobia	miejsko-wiejska	Łukasz Kubiak	Burmistrz			+	540			1	1	1
102.	Krościenko Wyżne	wiejska	Jan Omachel	Z-ca Wójta		+		160		2	2	1	1

Lista gmin sygnatariuszek

L.P.	NAZWA GMINY	RODZAJ GMINY	IMIĘ I NAZWISKO WŁODARZA	STANOWISKO	MANIFEST GMIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM PODPISANY			SUMA ROŚLIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM	Organizacja konkursu dla mieszkańców na najpiękniejszy ogród lub balkon z kwiatami przyjaznymi pszczołom	Organizacja wydarzeń edukacyjno-rekreacyjnych, takich jak pikniki lub festyny dla mieszkańców z przyrodnikiem/ pszczelarzem nt. ochrony przyrody i pszczół	Organizacja zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących ochrony pszczół, np. założenie klombu przyjaznego pszczołom, spotkania z przyrodnikiem / pszczelarzem, wizyty w pasiece	Organizacja spotkań/konferencji w gminie dla rolników/miłośników ogrodnictwa nt. ochrony pszczół	Promocja pszczelarstwa, np. spotkania z pszczelarzami, kursy pszczelarskie
					po raz pierwszy	po raz drugi	po raz trzeci						
103.	Kruszyna	wiejska	Jadwiga Zawadzka	Wójt		+		0			1		1
104.	Krzyszowice	miejsko-wiejska	Wacław Gregorczyk	Burmistrz		+		400					1
105.	Krzykosy	wiejska	Andrzej Janicki	Wójt	+			30					
106.	Krzyków	wiejska	Danuta Mazur	Wójt	+			118					1
107.	Krzywiń	miejsko-wiejska	Jacek Nowak	Burmistrz	+			150		1			1
108.	Krzyżanowice	wiejska	Grzegorz Ultracki	Wójt			+	105		1	1	1	1
109.	Książ Wielkopolski	miejsko-wiejska	Mirela Grześkowiak	Z-ca Burmistrza		+		270		2	3	1	1
110.	Książki	wiejska	Krzysztof Zieliński	Wójt	+			447		1	1		1
111.	Księżpol	wiejska	Jarosław Piskorski	Wójt	+			10		1	1	1	1
112.	Laskowa	wiejska	Piotr Stach	Wójt	+			150		1			1
113.	Łądek-Zdrój	miejsko-wiejska	Roman Kaczmarczyk	Burmistrz	+			50		1	1		
114.	Legnica	miejska	Jadwiga Zienkiewicz	Z-ca Prezydenta Miasta			+	27 452		3	6		3
115.	Legnickie Pole	wiejska	Rafał Plezia	Wójt	+			64				1	
116.	Lelów	wiejska	Krzysztof Molenda	Wójt			+	74		1	1	1	1
117.	Lipka	wiejska	Przemysław Kurdzieko	Wójt	+			230		3	6	1	2
118.	Lipnica Murowana	wiejska	Tomasz Gromala	Wójt	+			174			2		2
119.	Lipnica Wielka	wiejska	Mateusz Alojzy Lichosyt	Wójt		+		0					
120.	Lubań	miejska	Arkadiusz Słowiński	Burmistrz	+			101		1	5		
121.	Lubasz	wiejska	Marcin Filoda	Wójt	+			625		1		1	
122.	Lubin	wiejska	Bartosz Chojnacki	Z-ca Wójta			+	230	1	1	2	2	2
123.	Lubowidz	miejsko-wiejska	Krzysztof Ziółkowski	Burmistrz	+			800			1		
124.	Lwówek Śląski	miejsko-wiejska	Lesław Krokosz	Z-ca Burmistrza	+			60			1		1
125.	Łagiewniki	wiejska	Jarosław Tyniec	Wójt	+			380					
126.	Łużna	wiejska	Mariusz Tarsa	Wójt		+		20					
127.	Maciejowice	wiejska	Tomasz Kwiatkowski	Wójt		+		1 180		1	1		
128.	Malanów	wiejska	Ireneusz Augustyniak	Wójt	+			58					
129.	Marcinowice	wiejska	Stanisław Leń	Wójt	+			20			3		1
130.	Mieroszów	miejsko-wiejska	Andrzej Lipiński	Burmistrz	+			78					
131.	Mieścisko	wiejska	Przemysław Renn	Wójt	+			280			1		1
132.	Międzychód	miejsko-wiejska	Rafał Ciszewicz	Z-ca Burmistrza	+			1 120		2	7		1
133.	Międzylesie	miejsko-wiejska	Tomasz Korczak	Burmistrz			+	50	1				
134.	Mikołów	miejska	Stanisław Piechula	Burmistrz		+		730		5	5	5	5
135.	Mogilany	wiejska	Piotr Piotrowski	Wójt		+		20		1	1		2
136.	Mrocza	miejsko-wiejska	Leszek Klesiński	Burmistrz	+			55					

Lista gmin sygnatariuszek

L.P.	NAZWA GMINY	RODZAJ GMINY	IMIĘ I NAZWISKO WŁODARZA	STANOWISKO	MANIFEST GMIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM PODPISANY			SUMA ROŚLIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM	Organizacja konkursu dla mieszkańców na najpiękniejszy ogród lub balkon z kwiatami przyjaznymi pszczołom	Organizacja wydarzeń edukacyjno-rekreacyjnych, takich jak pikniki lub festyny dla mieszkańców z przyrodnikiem/ pszczelarzem nt. ochrony przyrody i pszczół	Organizacja zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących ochrony pszczół, np. założenie klombu przyjaznego pszczołom, spotkania z przyrodnikiem / pszczelarzem, wizyty w pasiece	Organizacja spotkania/konferencji w gminie dla rolników/miłośników ogrodnictwa nt. ochrony pszczół	Promocja pszczelarstwa, np. spotkania z pszczelarzami, kursy pszczelarskie
					po raz pierwszy	po raz drugi	po raz trzeci						
137.	Mściwojów	wiejska	Mariusz Foryś	Wójt	+			150		1	2	1	
138.	Murów	wiejska	Michał Golenia	Wójt		+		221		3	1		
139.	Mykanów	wiejska	Dariusz Pomada	Wójt		+		20		1		1	
140.	Myślenice	miejsko-wiejska	Jarosław Szlachetka	Burmistrz	+			350		5	10	1	
141.	Nakło nad Notecią	miejsko-wiejska	Sławomir Napierała	Burmistrz	+			578		3	1	1	
142.	Nasielsk	miejsko-wiejska	Bogdan Ruskowski	Burmistrz		+		840	1		3		
143.	Niebylec	wiejska	Krzysztof Koza	Z-ca Wójta	+			0		1		1	
144.	Nowa Dęba	miejsko-wiejska	Wiesław Ordon	Burmistrz	+			1 050	2	1	1	1	1
145.	Nowa Ruda	wiejska	Adrianna Mierzejewska	Wójt			+	0					
146.	Nowa Ruda	miejska	Tomasz Kiliński	Burmistrz	+			900			1	1	1
147.	Nowa Słupia	miejsko-wiejska	Andrzej Gąsior	Burmistrz		+		250				1	
148.	Nowe Piekuty	wiejska	Marek Kaczyński	Wójt		+		17		2	2		
149.	Nowinka	wiejska	Teresa Strękowska	Wójt		+		20					
150.	Nowogród Bobrzański	miejsko-wiejska	Paweł Mierzwiak	Burmistrz		+		60		1	1		
151.	Nowy Dwór Gdański	miejsko-wiejska	Rafał Kubacki	Z-ca Burmistrza		+		2 020					
152.	Nowy Targ	miejska	Grzegorz Watycha	Burmistrz	+			400	1	1	9		
153.	Nowy Tomyśl	miejsko-wiejska	Adrianna Zielińska	Z-ca Burmistrza	+			296		2			2
154.	Nozdrzec	wiejska	Stanisław Żelaznowski	Wójt	+			100			3		
155.	Oborniki Śląskie	miejsko-wiejska	Arkadiusz Poprawa	Burmistrz	+			4 216		1	10		
156.	Olecko	miejsko-wiejska	Sylvia Wieloch	Z-ca Burmistrza	+			4 230	1		9		3
157.	Olszówka	wiejska	Włodzimierz Fraszczyk	Wójt		+		770			1		
158.	Opalenica	miejsko-wiejska	Tomasz Szulc	Burmistrz	+			100		1	5		1
159.	Ostrołęka	miejska	Łukasz Kulik	Prezydent Miasta	+			1 957	1	2	2		
160.	Oświęcim	wiejska	Halina Musiał	Z-ca Wójta	+			10	1	12	14		10
161.	Otmuchów	miejsko-wiejska	Jan Woźniak	Burmistrz		+		2 045			1	1	
162.	Pépowo	wiejska	Grzegorz Matuszak	Wójt	+			130		1			1
163.	Pilzno	miejsko-wiejska	Ewa Gołbiowska	Burmistrz		+		100	1	1	1		1
164.	Piława Górna	miejska	Krzysztof Chudyk	Burmistrz		+		2 560			1		
165.	Piotrków Kujawski	miejsko-wiejska	Sławomir Henryk Bogucki	Burmistrz			+	17					
166.	Płońnica	wiejska	Krzysztof Groblewski	Wójt		+		291		2			
167.	Pluźnica	wiejska	Marcin Skonieczka	Wójt	+			20		1	1		
168.	Pniewy	miejsko-wiejska	Jarosław Przewoźny	Burmistrz	+			100	1	1	1		
169.	Polkowice	miejsko-wiejska	Wojciech Marciniak	Z-ca Burmistrza	+			52	5	8	20	1	1
170.	Poronin	wiejska	Anita Zegleń	Wójt	+			0	1	1	1		1

Lista gmin sygnatariuszek

L.P.	NAZWA GMINY	RODZAJ GMINY	IMIĘ I NAZWISKO WŁODARZA	STANOWISKO	MANIFEST GMIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM PODPISANY			SUMA ROŚLIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM	Organizacja konkursu dla mieszkańców na najpiękniejszy ogród lub balkon z kwiatami przyjaznymi pszczołom	Organizacja wydarzeń edukacyjno-rekreacyjnych, takich jak pikniki lub festyny dla mieszkańców z przyrodnikiem/ pszczelarzem nt. ochrony przyrody i pszczół	Organizacja zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących ochrony pszczół, np. założenie klombu przyjaznego pszczołom, spotkania z przyrodnikiem / pszczelarzem, wizyty w pasiece	Organizacja spotkań/konferencji w gminie dla rolników/miłośników ogrodnictwa nt. ochrony pszczół	Promocja pszczelarstwa, np. spotkania z pszczelarzami, kursy pszczelarskie
					po raz pierwszy	po raz drugi	po raz trzeci						
171.	Postomino	wiejska	Janusz Bojkowski	Wójt		+		3 570	1	1	1	1	1
172.	Poznań	miejska	Katarzyna Kierzek-Koperska	Z-ca Prezydenta Miasta	+			14 657	1	9	9		
173.	Prochowice	miejsko-wiejska	Alicja Sielicka	Burmistrz	+			160		1	3	1	3
174.	Pruszków	miejska	Beata Czyżewska	Z-ca Prezydenta Miasta		+		2 500		3	5		
175.	Przerośl	wiejska	Marcin Brzozowski	Wójt	+			8		2	1	1	1
176.	Pszczółki	wiejska	Maciej Urbaneł	Wójt			+	565		2	30	5	1
177.	Pszczyna	miejsko-wiejska	Dariusz Skrobol	Burmistrz		+		350		3	1	3	
178.	Raba Wyżna	wiejska	Andrzej Dziwisz	Wójt	+			860		1	5		
179.	Rabka-Zdrój	miejsko-wiejska	Leszek Świder	Burmistrz	+			450		11	11		1
180.	Raciążek	wiejska	Wiesława Słowińska	Wójt	+			21	1	1		1	
181.	Raczk	wiejska	Andrzej Szymulewski	Wójt	+			1 265	3		2		
182.	Radlín	miejska	Barbara Magiera	Burmistrz			+	16 250	1	3	3	1	1
183.	Rajgród	miejsko-wiejska	Piotr Milewski	Z-ca Burmistrza		+		0					
184.	Rawicz	miejsko-wiejska	Grzegorz Kubik	Burmistrz	+			40			1		
185.	Rędziny	wiejska	Paweł Militowski	Wójt		+		10			1		
186.	Rojewo	wiejska	Rafał Sebastian Żurowski	Wójt	+			55	1		1		
187.	Rokiciny	wiejska	Jerzy Rebzda	Wójt		+		240			2		
188.	Rożwienica	wiejska	Tomasz Kotliński	Wójt		+		101	1	1	4		1
189.	Rudna	wiejska	Adrian Wolkowski	Wójt			+	58		1	1	1	1
190.	Rybnik	miejska	Janusz Koper	Z-ca Prezydenta Miasta		+		7 847					
191.	Rypin	wiejska	Janusz Tyburski	Wójt	+			175		1	6		1
192.	Rzeszów	miejska	Tadeusz Ferenc	Prezydent Miasta	+			2 155	1			1	
193.	Rzezawa	wiejska	Mariusz Palej	Wójt	+			0					
194.	Sejny	wiejska	Dariusz Adam Łostowski	Wójt	+			0	1		1		1
195.	Serock	miejsko-wiejska	Artur Borkowski	Burmistrz		+		1 694		4	2	3	3
196.	Siechnice	miejsko-wiejska	Milan Ušák	Burmistrz		+		150					
197.	Siemień	wiejska	Tomasz Kanak	Wójt	+			1 500	1	1	1	1	
198.	Siemysł	wiejska	Andrzej Misiak	Z-ca Wójta		+		95			1		
199.	Sitno	wiejska	Krzysztof Seń	Wójt	+			0			1	1	1
200.	Skrwilno	wiejska	Dariusz Kolczyński	Wójt	+			134		1	3	1	
201.	Skrzyszów	wiejska	Marcin Kiwior	Wójt			+	6		10	10	12	60
202.	Słaboszów	wiejska	Marta Vozsnak	Wójt		+		183					
203.	Słopnice	wiejska	Adam Soltys	Wójt	+			400					
204.	Słubice	wiejska	Jacek Kozłowski	Wójt		+		13		1	4		

Lista gmin sygnatariuszek

L.P.	NAZWA GMINY	RODZAJ GMINY	IMIĘ I NAZWISKO WŁODARZA	STANOWISKO	MANIFEST GMIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM PODPISANY			SUMA ROŚLIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM	Organizacja konkursu dla mieszkańców na najpiękniejszy ogród lub balkon z kwiatami przyjaznymi pszczołom	Organizacja wydarzeń edukacyjno-rekreacyjnych, takich jak pikniki lub festyny dla mieszkańców z przyrodnikiem/ pszczelarzem nt. ochrony przyrody i pszczół	Organizacja zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących ochrony pszczół, np. założenie klombu przyjaznego pszczołom, spotkania z przyrodnikiem / pszczelarzem, wizyty w pasiece	Organizacja spotkania/ konferencji w gminie dla rolników/miłośników ogrodnictwa nt. ochrony pszczół	Promocja pszczelarstwa, np. spotkania z pszczelarzami, kursy pszczelarskie
					po raz pierwszy	po raz drugi	po raz trzeci						
205.	Słupca	wiejska	Grażyna Kazuś	Wójt		+		400		1	1	2	1
206.	Stary Dzików	wiejska	Tomasz Jabłoński	Wójt	+			220		1	2	1	2
207.	Stępnica	miejsko-wiejska	Andrzej Wyganowski	Burmistrz			+	70		1	1		
208.	Stoczek Łukowski	wiejska	Marek Czub	Wójt	+			70		1			
209.	Stoszowice	wiejska	Paweł Gancarz	Wójt	+			0	1				
210.	Stryżawa	wiejska	Rafał Lasek	Wójt	+			200			4		
211.	Strzyżewice	wiejska	Barbara Zdybel	Wójt	+			60	1	3	6	1	4
212.	Suchy Dąb	wiejska	Hanna Brejwo	Z-ca Wójta	+			120		1	1		1
213.	Suchy Las	miejska	Marcin Buliński	Z-ca Wójta		+		100			2		
214.	Suwałki	wiejska	Krzysztof Andrzej Gwaj	Z-ca Wójta			+	205	1	2	1	1	3
215.	Szaflary	wiejska	Rafał Szkaradziński	Wójt	+			0	1				
216.	Szamocin	miejsko-wiejska	Renata Młynarczyk	Z-ca Burmistrza	+			6 500	1	1	1	1	1
217.	Szastarka	wiejska	Artur Jaskowski	Wójt			+	0				1	1
218.	Szczaniec	wiejska	Krzysztof Neryng	Wójt		+		160		2	10		1
219.	Szczawno-Zdrój	miejska	Marek Fedoruk	Burmistrz	+			2 088	1		1		
220.	Szczurowa	wiejska	Halina Święch	Z-ca Wójta	+			100			6		
221.	Szczytniki	wiejska	Marek Albrecht	Wójt	+			30					
222.	Ślesin	miejsko-wiejska	Urszula Bachera	Z-ca Burmistrza			+	294	2	2	8	2	2
223.	Śmigiel	miejsko-wiejska	Małgorzata Adamczak	Burmistrz	+			3 210	1	1	5	1	
224.	Śrem	miejsko-wiejska	Bartosz Żeleźny	Z-ca Burmistrza			+	2 562					
225.	Świdnik	miejska	Waldemar Jakson	Burmistrz	+			929		1	2		
226.	Świdwin	wiejska	Kazimierz Lechocki	Wójt		+		0					
227.	Świeradów-Zdrój	miejska	Roland Marciniak	Burmistrz		+		1 171	1	5	35	1	1
228.	Święciechowa	wiejska	Marek Lorych	Wójt	+			150					
229.	Tarnobrzeg	miejska	Dariusz Bożek	Prezydent Miasta			+	260					
230.	Tarnowo Podgórne	wiejska	Tadeusz Czajka	Wójt	+			390			1		
231.	Tomaszów Mazowiecki	wiejska	Sławomir Bernacki	Z-ca Wójta		+		320			3		
232.	Toruń	miejska	Andrzej Rakowicz	Z-ca Prezydenta Miasta	+			19 940					
233.	Trzebnica	miejsko-wiejska	Marek Długozima	Burmistrz	+			715	1	4	1	1	8
234.	Trzszczany Pierwsze	wiejska	Stanisław Czarnota	Wójt		+		80		2	3		1
235.	Tuchów	miejsko-wiejska	Magdalena Marszałek	Burmistrz	+			20		1	1		1
236.	Twardogóra	miejsko-wiejska	Paweł Czuliński	Burmistrz	+			148	1	1	1		2
237.	Ulan Majorat	wiejska	Jarosław Koczkodaj	Wójt	+			0	1				
238.	Ułęż	wiejska	Barbara Pawlak	Wójt	+			400		1	1		

Lista gmin sygnatariuszek

L.P.	NAZWA GMINY	RODZAJ GMINY	IMIĘ I NAZWISKO WŁODARZA	STANOWISKO	MANIFEST GMIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM PODPISANY			SUMA ROŚLIN PRZYJAZNYCH PSZCZOŁOM	Organizacja konkursu dla mieszkańców na najpiękniejszy ogród lub balkon z kwiatami przyjaznymi pszczołom	Organizacja wydarzeń edukacyjno-rekreacyjnych, takich jak pikniki lub festyny dla mieszkańców z przyrodnikiem/ pszczelarzem nt. ochrony przyrody i pszczół	Organizacja zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących ochrony pszczół, np. założenie klombu przyjaznego pszczołom, spotkania z przyrodnikiem / pszczelarzem, wizyty w pasiece	Organizacja spotkań/konferencji w gminie dla rolników/miłośników ogrodnictwa nt. ochrony pszczół	Promocja pszczelarstwa, np. spotkania z pszczelarzami, kursy pszczelarskie
					po raz pierwszy	po raz drugi	po raz trzeci						
239.	Unisław	wiejska	Sylwester Kurdynowski	Z-ca Wójta			+	100		1			
240.	Ustrzyki Dolne	miejsko-wiejska	Bartosz Romowicz	Burmistrz	+			900	1		1	1	1
241.	Wałbrzych	miejska	Roman Szelemej	Prezydent Miasta		+		1 800	3	1	2		1
242.	Wąsosz	miejsko-wiejska	Paweł Niedźwiedź	Burmistrz	+			1 480	1	1	1		
243.	Wejherowo	miejska	Krzysztof Hildebrandt	Prezydent Miasta		+		283	1		1		
244.	Werbkowice	wiejska	Agnieszka Skubis-Rafalska	Wójt	+			0		1	1	1	
245.	Węgierska Góra	wiejska	Piotr Tyrlik	Wójt		+		100	1				
246.	Wiązów	miejsko-wiejska	Jerzy Krochmalny	Burmistrz	+			135		3	3		
247.	Wielichowo	miejsko-wiejska	Honorata Kozłowska	Burmistrz	+			270			1		
248.	Wieliczka	miejsko-wiejska	Piotr Krupa	Z-ca Burmistrza	+			204		2			
249.	Wieniawa	wiejska	Krzyszyna Żurowska	Z-ca Wójta		+		3					
250.	Wierzbica	wiejska	Zdzisława Bożena Deniszczuk	Wójt		+		130	1	1	1	1	1
251.	Więcbork	miejska	Waldemar Kuszewski	Burmistrz	+			100		1	1		
252.	Wjewo	wiejska	Mieczysław Drożdżyński	Wójt		+		180					
253.	Witonia	wiejska	Mirosław Włodarczyk	Wójt			+	800	1	1	1	1	1
254.	Włodawa	miejska	Wiesław Muszyński	Burmistrz	+			100			1	1	
255.	Wola Mysłowska	wiejska	Kinga Szerszeń	Wójt			+	60			1	1	
256.	Wołomin	miejsko-wiejska	Elżbieta Radwan	Burmistrz			+	5 410	1	2	10		1
257.	Wołów	miejsko-wiejska	Dariusz Chmura	Burmistrz	+			113		1	1	1	1
258.	Wrocław	miejska	Jacek Sutryk	Prezydent Miasta	+			18 964	1	6	3		
259.	Zakliczyn	miejsko-wiejska	Dawid Chrobak	Burmistrz	+			35			2	2	
260.	Zaklików	miejsko-wiejska	Dariusz Toczyński	Burmistrz		+		500	1	1	1	1	1
261.	Zakrzewo	wiejska	Marek Bulawa	Wójt	+			267					
262.	Zawady	wiejska	Krzysztof Wądolowski	Wójt	+			500	1		1		
263.	Zawichost	miejsko-wiejska	Tomasz Siwek	Z-ca Burmistrza	+			35		1	2		2
264.	Zbąszyń	miejsko-wiejska	Marek Orzechowski	Z-ca Burmistrza		+		50					
265.	Zgierz	miejska	Bohdan Bączak	I Z-ca Prezydenta Miasta		+		100	1				
266.	Złotoruja	wiejska	Jan Tymczyszyn	Wójt	+			50				1	1
267.	Złotów	miejska	Adam Pulit	Burmistrz			+	11 100		1	1		
268.	Żelechówek	wiejska	Bogdan Kaczmarek	Wójt			+	420		1	2		12
269.	Żórawina	wiejska	Tomasz Gracz	Z-ca Wójta	+			30			1		

**PROGRAM „Z KUJAWSKIM
POMAGAMY PSZCZOŁOM”**

Program „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”

Manifest Gmin Przyjaznych Pszczołom to inicjatywa w ramach programu „Z Kujawskim pomagamy pszczołom”. Celem Manifestu jest zwrócenie uwagi na problem spadku liczebności pszczół oraz aktywizacja gmin z całej Polski do podjęcia działań na rzecz ochrony owadów zapylających. Gminy, które poprą Manifest oraz zrealizują działania na rzecz pszczół, otrzymują prawo posługiwania się tytułem i logotypem Gminy Przyjaznej Pszczołom.

Do Manifestu Gmin Przyjaznych Pszczołom może przystąpić każda gmina w Polsce, która dostrzega kluczową rolę pszczół dla ekosystemów i konieczność dbania o zachowanie bioróżnorodności oraz aktywnie działa w tym obszarze. Więcej informacji o Manifestie na stronie: pomagamypszczołom.pl.

„Z Kujawskim pomagamy pszczołom” to społeczno-edukacyjny program realizowany przez ZT Kruszwica S.A. W 2019 roku odbyła się już IX edycja programu. Jego głównym celem jest podkreślenie znaczenia pszczół dla środowiska i człowieka oraz angażowanie społeczności lokalnych w działania na rzecz pszczół w Polsce.

WWW.POMAGAMYPSZCZOLOM.PL